

FIGYELŐ

Szépirodalom

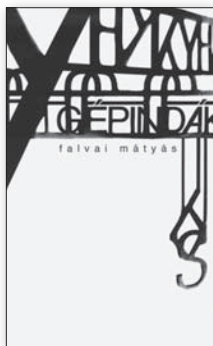
FALVAI MÁTYÁS: *Gépindák*

Hogy írni és sztorizni nem teljesen ugyanaz, az egészen világos. Írni majdnem mindenről lehet (az irodalomtörténetnek számátalan mélypontja van), sztorizni viszont nem lehet akármiről és akárhogyan. Bevallom, Falvai Mátyás *Gépindák* című kötetét olvasva nem tudtam elvonatkoztatni a szerző egyébként jó ízü, mesélős hangjától, talán éppen azért, mert szövegeinek hangulata és szerkesztésmódja közelít az élőbeszédehez, és a történetek gördülékeny mesélhetőségét mind a felhasznált nyelvi apparátus, mind pedig a sztorik alakulása egyértelműen segíti. Vagy azért, mert Falvai kötetének megjelenése idején, ráérezve annak potenciális felvevőpiacára, közzétett a Facebookon egy videót, amelyben Fillér Máté animációjával kísérvé egyik novellájából felolvasta az állatvédő macskatulajdonosoknak igencsak emlékezetes Mozart-macska miniatűrjét, és emlékezetes, olykor kuncogásba hajló előadásmódja megragadt bennem. Akárhogy is, a

Gépindák írásai beszélnek hozzánk, mint ahogy egy pultot támasztó haver teszi, miután torka kellő balzsamozást kapott. És beszéde érdes, munkában megedzett köszörűs-hang, ami egyszerre jelent kendőzetlen őszinteséget és keresetlenséget. Nem is akarom méltatni a novellák helyszínéül szolgáló Tatabánya-környéki közeg vagy a Zokogó Majom nevű kocsmá közönségének lefestését, hiszen ezt a kötet eddigi pozitív kritikai fogadtatása már megtette helyettem, a könyv pedig

alkalmas arra, hogy önmagáért beszéljen. Inkább a *Gépindák* „moráljáról” szólnék.

Amellett ugyanis, hogy a Falvai-zsebkönyv sztori-indái szinte szó szerint lebilincselik az olvasót, könnyen úrrá lehet rajta az együttérzés azokkal a megalázottakkal és megszorítottakkal, akiket a novellafolyam során a serdülő- és felnőttkori csínyek utolértek. Persze az alapszabály az, hogy jobb benne lenni a csínytevésekben, mint elszenvedni őket, és ezt minden gyerekek előbb-utóbb megtanulja, még ha fel is kell nőnie hozzá, amire saj-

nos az egyik történet teatermosz-szal örületbe kergetett szereplője, bizonyos Schober nem tudott rájönni, vagy amihez az eleve huzatos Lajosnak, a naprendszerközi kereskedelmi attasénak genetikailag érzéke sem volt. De mi van azokkal, akiknek van érzékük a szívatáshoz, mondjuk mi a helyzet a kedves olvasóval, aki nem feszeng a csukott ablaknak nekiugró, nyomorék Mozart-macska története hallatán? Semmi. Épp azért jó szívatásokról szóló sztorikat hallgatni, mert nem velünk történtek meg a bennük foglaltak, Falvai pedig éppen erre apellál, mint minden valamire való mesélő.

Fontos lenne beszélni a Falvai-világ elhagytott és a humor természetessége révén talán kissé elleplezett oldaláról, az olykor tesztozsterontól szagló tatabányai eastern képkockáin kirajzolódó szféráról is, vagyis arról az érzelmi háterszagról, amely az egész történetmondást keretezi. Ilyen például a történetmondó fiú „faterjával” szembeni tisztelete és csodálata, akinek viselt dolgairól ugyanolyan kenetteljes hangon beszél, mint saját ügyeiről. De ehhez kapcsolódik a kötet egy kissé nyomasztó alap-tapasztalata is, a mindent átszövő, ugyancsak indaszerű hiábavalóság érzete, amit Bódi bácsi perpetuum mobiléje vagy Lajos Guvuxu-utópiája áraszt magából. Vergődés a rozsdaszagú árnyékvilágban, ahol

a lottóötös távoli ígérete még képes egy csapóajtónyi reményt nyújtani az örök romantikus egyszerű embernek. Azt hiszem, Falvai Mátyás következő köteteiben hasonló alapszerkezetű világ fog visszaköszönni, mert az ezzel kapcsolatos, mélyben meghúzódó tapasztalatok megírásért kiáltanak. Más kérdés, hogy a lazaság gúnyjába öltöztetett nemzedéki hangnem nem kifejezetten kedvez e problémák artikulálásának, inkább csak egy vas-kos kötet lappangási idejét tolja ki.

Egyébként van egy lottós sztori a könyvben, ami arról szól, hogy a fatarnak egyszer négyese lett a lottón. De azt inkább olvassák el.

ZSOLNAI GYÖRGY

(*FISZ, Budapest, 2010,*
144 oldal, 1950 Ft)

BERKA ATTILA:
Hosszúkávét külön
hideg tejjel

Berka Attila második prózakötetével jelentkezett 2010 végén, ismét a Spanyolnátha Könyvek sorozatában. Egy mélyen magába tekintő, önmagát kereső ember gondolataival találkozunk a műben, aki a külvilág szemlélése közben fogalmazza meg érzéseit, félelmeit, kételyeit, a világhoz és önmagához való viszonyát. Teszi ezt oly módon, hogy egy-